

PROGRAMMI NIMETUS: Piusa jõe ürgoru maastikukaitseala õppeprogramm 1.-5. klassile

• EESMÄRGID:

- õppida tundma Piusa jõe ürgoru loodust ja tutvuda piirkonna eripäraga – kultuurilugu, ajalooline taust (nt Vastseliina linnus);
- uurida läbi katsete ja vaatlemise vooluveekogu Piusa jõe näitel (voolukiirus, temperatuur, värvus, põhi);
- seoste loomine veekogu omaduste ja seal elutsevate liikide ning veekogu kasutamise võimaluste vahel (veetemperatuur ja kalaliigid, voolukiirus ja veskite arv jt);
- selgitada settekivimite teket läbi praktilise tegevuse (settimise katse);
- ilma vaatlemine ning seostamine inimesega (aastaajad ja märgid looduses, õige riietuse valiku analüüs);
- huvi tekitava elamuse saamine;
- lisäülesandena harjutada vaatlemist, uurimist, analüüsimist ning arendada sotsiaalseid oskusi grupitöö käigus.

• SIHTGRUPP: lasteaialapsed (lasteaia vanem rühm)

I -II kooliaste (I – VI klass)

ALATEEMAD:

• 1.-3. klass

- Piusa jõe maastikukaitseala elustik. Mäng Piusa jõe ürgoru maastikukaitseala elustikuga tutvumiseks (peidetud loomakaartide otsimine, mõistatamine, mis loom on ja kus võiks elada).
- Vastseliina linnus. Tutvumine linnusega – mille jaoks ehitatud, kes ehitasid, kuidas inimesed vanasti elasid.
- Piusa jõgi. Tutvumine Piusa jõega – katsed (temperatuuri mõõtmine, settimise katse, jõe kirjeldamine ja seosed elustikuga).
- Elus ja eluta loodus (mäng).
- Ilmastik. Ilmastiku vaatlemine – seosed aastaegadega. Analüüs: Kas olen täna ilmastikule vastavalt riides?
- Settimine (katse).Settimise katse seosed liivakivi tekkimisega.
- Liivakivipaljand kui elupaik. Tutvumine liivakivipaljandiga – Kes siin elab ja toimetab?

4.-5. klass

- Piusa jõe maastikukaitseala elustik. Mäng Piusa jõe ürgoru maastikukaitseala elustikuga tutvumiseks (peidetud loomakaartide otsimine, mõistatamine, mis loom on ja kus võiks elada).
- Vastseliina linnus. Linnuse varemete külastus ning tutvumine linnuse ajaloo ja kunagise eluga (linnuse ajalooline tähtsus, kes siin elasid, miks linnus rajati just siia, kaubatee, postijaam, liikumine hobustega).
- Piusa jõgi ja selle omadused. Tutvumine Piusa jõega – temperatuuri voolukiiruse mõõtmine, settimise katse.
- Vana-Vastseliina park. Mäng pargis elutsevate liikide õppimiseks (lapsed kehastuvad erinevateks liikideks ning vaatlevad keskkonda vastava liigi seisukohast).
- Ilmastik ja aastaajad. Ilmastiku vaatlemine – seosed aastaegadega. Analüüs: Kas olen täna ilmastikule vastavalt riides?
- Liivakivipaljandid kui elupaik. Tutvumine liivakivipaljandiga – kes siin elab ja toimetab?
- Settimise katse analüüs, seosed liivakivi tekkimisega

• SEOS ÕPPEKAVAGA:

- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, valdkond: Mina ja keskkond, looduskeskkond: elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- Põhikooli riiklik õppekava, järgmised punktid:

- I kooliastmes taotletavad pädevused: käitub loodust hoidvalt;
 - II kooliastmes taotletavad pädevused: väärtustab säästvat eluviisi, oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi ja hankida loodusteaduslikku teavet, oskab looduses käituda, huvitub loodusest ja looduse uurimisest;
 - Põhikool - veekogud (vooluveekogu ja selle omadused), maastik (ürgorg, kallas jt), kivimid, geoloogia, kunstiõpetus, ajalugu, kultuur.
 - LÄBIVIIMISEKS SOBIV AEG: aprill-oktoober
 KESTUS: 2-3 h
 LÄBIVIIMISE KOHT: Piusa jõe ürgoru maastikukaitseala (algus Vana-Vastseliinas, Vastseliina linnuse parkla)
 LÄBIVIIMISEKS VAJALIKUD VAHENDID: antakse juhendajaja poolt kohapeal - kirjutamisalus, kirjutusvahend, värvipliitsid, läbipaistev plastmasstops/purk, segamispulk, veetermomeeter, õhutermosteeter ning väljatrükitud töölehed.
 VÖTMESÕNAD: Vastseliina linnus ja piirkonna ajalugu, Piusa jõgi ja veetaimed, kalad, liiv ja liivakivi, ilmanähtused, voolukiirus, temperatuur, jõe lang.
 OSALEJATE VAJALIKUD EELTEADMISED JA OSKUSED: -
 TEGEVUSE KIRJELDUS:
 - Tutvumine töölehtedega, ülesannete selgitamine;
 - Tutvumine Vastseliina linnusega ja piirkonna ajalooaga;
 - Õppekäigul ülesannete lahendamine;
- I. Piusa jõe uurimine – milline on vee voolukiirus, veekogu põhi, jõevee temperatuur ja läbipaistvus;
 II. Praktiline ülesanne vee settimise uurimiseks;
 III. Ilma analüüs ning ilmast tulenevalt riietuse valiku üle arutlemine;
 IV. Liivakivipaljandi uurimine, selgitused liivakivi tekkimise kohta;
 V. Kokkuvõtte, küsimused; liikumismäng.

PROGRAMMI NIMETUS: Piusa jõe ürgoru maastikukaitseala õppeprogramm 6.-9. klassile
EESMÄRGID:

- õppida tundma Piusa jõe ürgoru loodust ja tutvuda piirkonna eripäraga – kultuurilugu, ajalooline taust (nt Vastseliina linnus);
- õppida tundma Piusa jõe ürgoru loodust;
- tutvuda piirkonna ajalooaga – Vastseliina linnus, mõisapark (ajastu iseärasused, tekkimise põhjused, olulisus);
- selgitada Piusa jõe olulisust ja erilisust;
- uurida liivakivi paljandit ning tuletada meelde kivimite tekkimine ning jagunemine (tardkivimid, moondekivimid, settekivimid);
- tutvuda settekivimite (liivakivi) geoloogilise ajalooaga;
- harjutada kaardi lugemist ja kasutamist;
- lisaülesandena harjutada vaatlemist, uurimist, analüüsimist ning arendada sotsiaalseid oskusi.
- SIHTGRUPP: III kooliaste (6.-9. klass)

SEOS ÕPPEKAVAGA:

Põhikooli riiklik õppekava, III kooliastmes taotletavad pädevused: mõistab inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonda ning elab ja tegutseb loodust ja keskkonda säästes.
 Põhikool - veekogud (vooluveekogu ja selle omadused), maastik (ürgorg, kallas jt), kivimid, geoloogia, kunstiõpetus, ajalugu, kultuur.

- LÄBIVIIMISEKS SOBIV AEG: aprill-oktoober
 KESTUS: 2-3 h

LÄBIVIIMISE KOHT: Piusa jõe ürgoru maastikukaitseala

LÄBIVIIMISEKS VAJALIKUD VAHENDID: antakse juhendaja poolt kohapeal - kirjutamisalus, kirjutusvahend, voldik matkaraja kaardiga, kompass, joonistamistarbed ning töölehed.

VÕTMESÕNAD: Vastseliina linnus ja piirkonna ajalugu, Piusa jõgi ja selle eripära ning tähtsus, liiv ja liivakivi, settekivimite tekkimine, geoloogilised ajastud.

OSALEJATE VAJALIKUD EELTEADMISED JA OSKUSED: kivimite tekkimine, kompassi kasutamine.

TEGEVUSE KIRJELDUS:

- töölehtede tutvustamine;
- tutvumine kõrtsihoone ja Vastseliina linnuse ajalooaga;
- tutvumine Piusa jõega; teadmiste kinnistamine kivimite tekkimise kohta;
- settekivimite uurimine ja paljandi kirjeldamine – tekkimine, asukoht, värvus;
- kokkuvõtte, küsimused